

TIIVISTELMÄ MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 VUODEN 2020 RAPORTISTA

1. Toimeenpanon edistyminen

Maksut

Vuoden 2020 loppuun mennessä maaseutuohjelmasta oli maksettu yhteensä 5,11 mrd. euroa (josta EU 2,15 milj. euroa), yhteensä 91 % ohjelmakaudelle 2014–2020 varatusta kehyksestä. Lisäksi vuoden 2020 loppuun mennessä oli maksettu kokonaan kansallisia luonnonhaittakorvauksia yhteensä 1,97 mrd. euroa ja maatalousinvestointeja 135,2 milj. euroa. Maaseutuohjelman toteuma 31.12.2020 esitetään liitteessä 1.

Toimenpiteiden toteuma tavoitteisiin nähden

Kehittämishankkeet

Kehittämishankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella toimenpiteellä: koulutus ja tiedonvälitys, maaseudun palvelut ja kylien kehittäminen sekä yhteistyötoimenpide. Vuoden 2020 lopussa kehittämishankkeita oli hyväksytty lähes 5 000 kpl. Hankkeista suurin osa (75 %) on haettu Leader-ryhmien kautta. Koulutus ja tiedonvälitys- toimenpiteestä ja yhteistyötoimenpiteestä on haettu runsaasti rahoitusta. Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen suosituimmat alatoimenpiteet ovat olleet peruspalveluinvestoinnit, vapaa-ajan infrastruktuuri-investoinnit ja laajakaistat.

Maaseudun innovaatioryhmien EIP (European Innovation Partnership) tavoitteena on lisätä maatalouden tai metsätalouden tuottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä alan yritysten ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Innovaatioryhmien tavoitteena on vauhdittaa maaseudun elinkeinojen kehitystä ja uudistumista hyödyntämällä osaamista. Innovaatiota valmisteleva ryhmä koostuu maa-, metsä- ja elintarvikealan yrittäjistä sekä innovaation toteuttamiseksi tarvittavista asiantuntijoista. Tavoitteena on hankkeen avulla toteuttaa suunniteltu innovaatio. Hankkeen jälkeen innovaatio pyritään siirtämään käyttöön tai sitä aletaan esitellä laajemmin.

Yritysrahoitus

Yrityshankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella alatoimenpiteellä: maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen, yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2020 loppuun mennessä yritysrahoitusta oli myönnetty hieman yli 4 800 hankkeeseen. Vajaa puolet (44 %) hankkeista on haettu Leader-ryhmien kautta.

Neuvonta

Vuoden 2020 loppuun mennessä oli toteutettu yli 82 000 neuvontatapahtumaa, yhteensä 20 522 tilalle. Eniten neuvontaa on annettu ympäristöasioista, kilpailukyvyn parantamisesta ja eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Neuvonta on muodostunut tiloille tärkeäksi apuvälineeksi niin tilojen kannattavuuden kuin kehittämisenkin kannalta sekä toiminnan sopeuttamiseen siten, että huomioidaan myös ilmastonmuutos. Neuvonta auttaa selviytymään paremmin muuttuvassa yhteiskunnassa ja samalla varmistetaan, että tukijärjestelmien hyödyntäminen on täysimääräistä. Kiinnostus ilmastonmuutokseen sopeuttamiseen ja hillitsemiseen on lisääntynyt maataloilla. Neuvojen käynnit ovat auttaneet myös viljelijöiden jaksamisessa. Neuvonnan avulla viljelijät kokevat

saavansa lisätietoa tilan toimintaa varten, ideoita tuotannon tehostamiseen ja kustannusten alentamiseen, henkistä tukea ja konkreettista apua. Toimenpide tukee erinomaisesti ohjelmakauden toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumista maataloilla.

Maatalouden investoinnit

Ohjelmakauden alussa investointien toteutus käynnistyi hieman arvioitua hitaammin, mutta ohjelmakauden edetessä toimenpiteen toteutus on edennyt nopeasti. Vuoden 2020 loppuun mennessä hyväksytyjä hankkeita oli toteutettu 8 008 kpl lähes 5 000 maatilalla.

Pääosa rahoituksesta on kohdistunut kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin nurmeen perustuvaan lypsy- ja nautakarjatalouteen. Toisaalta juuri kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä ovat edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta. Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvu-kuntaa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Nuorten viljelijöiden aloitustuki

Vuoden 2020 loppuun mennessä ohjelmakauden aikana myönteinen tukipäätös on tehty yhteensä 1 237 maatilalle.

Eniten myönteisiä aloitustukipäätöksiä vuosina 2015 - 2020 on tehty Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vähiten aloitustukea saavia on Kainuussa. Lypsykarjatalous ja viljanviljely olivat Lappia lukuun ottamatta osuudeltaan suurimpia aloitustukea saaneista tuotantosuunnista kaikkien ELY-keskusten alueilla. Lapissa poro- ja luontaiselinkeinotilojen aloituksia on eniten.

Suomessa, kuten muissakin EU-maissa, maatalojen määrä vähenee ja maatalousyrittäjien keski-ikä nousee. Vuonna 2010 Suomessa oli noin 59 500 maatilaa, kun vuonna 2020 tiloja oli noin 45 000 (Luonnonvarakeskus). Samaan aikaan viljelijöiden keski-ikä on noussut 51 vuodesta 53 vuoteen.

Ympäristökorvaukset ja ei-tuotannolliset investoinnit

Ympäristösitoumukseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiivilviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2020 sitoumuksia oli voimassa noin 40 291 kappaletta. Sitoumuskäärät ovat vähentyneet. Se on pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta, eikä sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiivilviljelijöistä ole muuttunut.

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia ole sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta voidaan jatkaa tai se voidaan jakaa. Vuoden 2020 sitoumusala oli 2,04 milj. ha (vuonna 2016 2,08 milj. ha).

Sopimuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta sopimuksia oli vuonna 2020 voimassa 2 256 tilalla ja ne koskivat yhteensä noin 32 344 ha (tavoiteala 42 000 ha). Sopimusalaista noin 36 % on arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua, 64 % muita perinnebiotooppeja ja 19 % muita kuten luonnonlaitumia, metsäsaarekkeitä ja reunavyöhykkeitä.

Sopimuksia kosteikon hoidosta oli vuonna 2020 voimassa 365 tilalla ja ne koskivat yhteensä 1 291 ha (tavoiteala 1 100 ha).

Kurki-, hanhi, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuoden 2015 jälkeen, sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto sopimuksia oli voimassa vuonna 2020 yhteensä 51 tilalla kokonaisalaltaan 845 hehtaaria (tavoiteala 800 ha).

Vuonna 2020 alkuperäisrotusopimuksia oli 509 tilalla yhteensä 572 sopimusta.

Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, jonka jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus. Rahoituskaudella 2014-2020 on hyväksytty yhteensä 288 hanketta (perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen 152 kpl ja kosteikkojen rakentamiseen 136 kpl).

Luonnonmukainen tuotanto

Vuonna 2020 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala oli 296 795 hehtaaria. Luomusitoumusten sitoumusalan osuus peltoalasta oli vuonna 2020 noin 13,1 prosenttia. Noin 36 % luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalasta oli luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen piirissä.

Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat keskipinta-alalta noin 102 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 65 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on siten suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli 49 hehtaaria vuonna 2020.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinat ovat jatkaneet kasvuaan. Tämän yhdessä tavanomaisen tuotannon heikon kannattavuuden kanssa odotetaan edistävän luonnonmukaisesti tuotetun pinta-alan kasvua edelleen. Luonnonmukaisen tuotannon koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy tiloilla vähitellen ja käydyn luomukoulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä vierähtää usein useampi vuosi.

Luonnonhaittakorvaukset

Luonnonhaittakorvauksia maksettiin 45 400 tilalle vuonna 2020. Ala, jolle luonnonhaittakorvauksia maksettiin, oli 2,17 milj. hehtaaria.

Luonnonhaittakorvauksessa on käytössä tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylittää raja-arvon. Vuonna 2020 C-alueella 1 005 tilaa täytti ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150-300 ha) ja vastaavasti AB-alueella 1 277 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella 105 tilaa ja AB-alueella 175 tilaa. Tilakoko kasvaa vuosittain niin, että luonnonhaittakorvausten degressiorajat purevat jo useampaan tuensaajaan. Sama kehitys on tapahtunut koko rahoituskauden.

Eläinten hyvinvointi

Vuonna 2020 eläinten hyvinvointikorvausten mukaisen sitoumuksen teki 5 981 tilaa. 53 % nautatiloista, 70 % sikatiloista, 54 % lammas- ja vuohitiloista ja 71 % siipikarjatilasta teki eläinten hyvinvointisitoumuksen. Maatilojen neuvontajärjestelmän kautta on myös edistetty eläinten hyvinvointiin liittyviä asioita. Eläinten hyvinvoinnilla vastataan myös kuluttajien odotuksiin.

Leader-toiminta

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 550 yritystukihanketta ja 3 000 kehittämishanketta. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli rahoitusta myönnetty 2 145 yritykselle ja 3 634 kehittämishankkeelle. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli lisäksi rahoitettu 157 kpl alueiden välisiä,

100 kpl kansainvälisiä ja 37 kpl esiselvityshankkeita. Rahoitetut hankkeet tukevat laajasti ja monipuolisesti paikallisten kehittämissstrategioiden toteuttamista. Työpaikkoja oli syntynyt 2 410.

2. Arviointisuunnitelman toimeenpanon edistyminen

Ajantasainen katsaus käynnissä olevista arvioinneista löytyy täältä: <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/vaikutukset/arviointi/>

3. Ohjelman tavoitteiden saavuttamista edistävät toimet

Seurantakomitea

Vuoden 2020 aikana seurantakomitea kokoontui etänä 1.12.2020. Lisäksi 12.5.-2.6.2020 välisenä aikana järjestettiin kirjallinen käsittely, jossa hyväksyttiin vuoden 2019 kertomus.

Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät [maaseutu.fi-sivuilta](https://www.maaseutu.fi).

Ohjelmamuutos

Seurantakomitea puolsi siirtymäkauden ja elpymisvälineen lisävaroja koskevan ohjelmamuutosesitystä 1.12.2020 pidetyssä kokouksessa. Komissio hyväksyi siirtymäkauden rahoitusta koskevan ohjelmamuutoksen 14.4.2021. Elpymisvälineen lisävaroja koskeva ohjelmamuutosesitys lähetettiin komission hyväksyttäväksi 16.4.2021.

14.4.2021 hyväksytyyn Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014-2020 lisättiin tulevan siirtymäkauden 2021-2022 rahoitus. Tavoitteita muutettiin toteuman ja siirtymäkauden rahoituksen perusteella. Toimenpiteet jatkuvat siirtymäkaudella maaseutuohjelman mukaisina, ellei seuraavassa toisin esitetty. Muutoksia tehtiin seuraaviin toimenpiteisiin: M02, M04.1, M04.2, M06.2, M06.4, M10, M13 ja tekninen apu.

4. Tekniseen apuun ja ohjelman julkistamiseen liittyvät toimet

Maaseutuverkosto

Vuonna 2020 Verkostopalvelut koordinoi 34 tapahtumaa, joista neljä oli palvelupakettitapahtumaa. Lisäksi verkostopalvelut oli mahdollistamassa 37 tapahtumaa. Yhteistyössä verkostopalvelujen kanssa järjestettiin kaksi yhteistyötapahtumaa, joissa oli 106 osallistujaa.

KV-palvelupakettien avulla ehti yksi henkilö lähteä tammikuussa edustamaan Suomen maaseutuverkostoa Eurooppaan ennen COVID19-pandemiaa. Tulevaisuuden tuottajien työryhmän lanseeraamien 30 paketin kiintiöstä hyväksyttiin 22 toteutettavaksi vuoden 2020 aikana, koronan vuoksi kuitenkin suurin osa paketeista siirrettiin järjestettäväksi vuoden 2021 aikana. Vuoden 2020 aikana toteutui viisi tulevaisuuden tuottajien pakettia, joissa oli yhteensä 344 osallistujaa. Suomen Älykkäät kylät -palvelupaketteja hyödynnettiin 9 kylällä ja niissä oli yhteensä 78 osallistujaa.

Älykkäät maaseudut kiertue keräsi yhteensä 2 139 osallistujaa. Kiertueeseen liittyvään fasilitointikoulutukseen osallistui 217 henkilöä. Yhteensä maaseutuverkostotoimintaan liittyvissä tapahtumissa vieraili 6 870 osallistujaa. Osta tilalta -päivässä vieraili tiloilla arviolta 12 500 kävijää. Tiloja tapahtumassa oli mukana 199.

Viestintä

Viestinnän tavoitteet vuodelle 2020 olivat:

- Tieto ohjelman rahoitusmahdollisuuksista tavoittaa tuensaajat
- Sujuva siirtyminen vanhasta rahoituskaudesta uuteen
- Tieto maaseutuohjelman rahoituksen vaikutuksista varsinkin ilmastonmuutoksen hillinnässä kasvaa
- Viestintäverkosto vahvistaa viestiä rahoituksen vaikutuksista

Vuoden 2020 viestintä oli sekoitus uutta ja vanhaa. Vuoden 2020 viestinnän päätavoite oli tukea sujuvaa siirtymistä vanhasta rahoituskaudesta uuteen. Viestinnässä tuettiin sitä, että tieto ohjelman rahoitusmahdollisuuksista tavoittaa tuensaajat sekä tulevan EU-rahoituskauden valmistelusta saatiin riittävästi tietoa. Vuonna 2020 jatkettiin edellisvuoden kampanjoita, mutta koronan vuoksi pienemmin kuin oli suunniteltu. Poikkeusvuosi näkyi myös kampanjoiden teemoissa.

YKSITYISKOHTAISTA TIETOA MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 TOTEUMASTA VOI LUKEA VUODEN 2020 RAPORTISTA JA TOIMENPITEITTÄIN LAADITUISTA TIETOSIVUISTA, JOTKA LÖYTYVÄT OSOITTEESTA [MAASEUTU.FI](https://maaseutu.fi).

EDISTYMISEN MITTARIT KERTOVAT, MITÄ ON SAATU AIKAAN.

Maaseutuohjelman toteutuma toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin (18.2.2020 hyväksytty ohjelmaversio)

Toimenpiteet	Maaseutuohjelman EU:n rahoitusosuus ¹⁾	Sidottu EU:n rahoitusosuus 31.12.2020 ⁴⁾			Maksettu EU:n rahoitusosuus 31.12.2020			
		EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	Osarahoitteinen osuus yhteensä	EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	% sidotusta	Osarahoitteinen osuus yhteensä
1. Koulutus ja tiedonvälitys²⁾⁴⁾, yhteensä	37,80	31,41	83 %	74,78	24,65	65 %	78 %	58,68
1.1 Tuki ammatilliseen koulutukseen ja taitojen hankkimiseen	14,70	10,40	71 %	24,76	7,02	48 %	68 %	16,71
1.2 Tuki esittely- ja tiedotustoimintaan	23,10	21,01	91 %	50,02	17,62	76 %	84 %	41,96
2. Neuvonta⁵⁾	12,18	11,80	97 %	28,09	11,80	97 %	100 %	28,09
2.1 Tuki neuvontapalveluiden hyödyntämiseen ⁵⁾	12,18	11,80	97 %	28,09	11,80	97 %	100 %	28,09
4. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen, yhteensä	188,16	197,91	105 %	471,20	152,54	81 %	77 %	363,18
4.1 Tuki maatalojen investointeihin	150,78	159,25	106 %	379,17	125,75	83 %	79 %	299,40
4.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen ²⁾⁴⁾	34,86	36,10	104 %	85,95	24,96	72 %	69 %	59,44
4.4 Tuki maatalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseen liittyviin ei-tuotantollisiin investointeihin	2,52	2,55	101 %	6,08	1,83	73 %	72 %	4,35
6. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen, yhteensä	113,82	107,24	94 %	255,33	76,21	67 %	71 %	181,44
6.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille, yhteensä	32,76	22,65	69 %	53,94	18,56	57 %	82 %	44,19
6.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ⁴⁾	7,56	6,18	82 %	14,72	4,15	55 %	67 %	9,87
6.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi ²⁾⁴⁾	73,50	78,40	107 %	186,67	53,50	73 %	68 %	127,38
7. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen²⁾⁴⁾, yhteensä	44,10	49,90	113 %	118,81	31,43	71 %	63 %	74,83
7.1 Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojelu- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen	2,10	1,55	74 %	3,70	1,00	48 %	65 %	2,39
7.2 Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäätöä koskevat investoinnit mukaan luettuina	6,30	2,70	43 %	6,43	1,43	23 %	53 %	3,41
7.3 Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfrastruktuuri sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus	17,85	16,55	93 %	39,40	11,21	63 %	68 %	26,69
7.4 Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi	9,03	15,23	169 %	36,25	9,85	109 %	65 %	23,44
7.5 Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten	6,72	10,79	161 %	25,69	6,07	90 %	56 %	14,44
7.6 Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotustoimiin	2,10	3,08	147 %	7,34	1,87	89 %	61 %	4,46
10. Ympäristökorvaukset	732,62	741,53	101 %	1 765,55	726,41	99 %	98 %	1 729,55
10.1 Ympäristökorvaukset	732,24				726,24	99 %		1 729,15
10.2 Tuki maatalouden geenivarojen säilyttämistä, kestävää käyttöä ja kehittämistä varten	0,38				0,17	45 %		0,40
11. Luonnonmukainen tuotanto	147,84	156,37	106 %	372,30	133,84	91 %	86 %	318,67
11.2 Korvaus luonnonmukaisen maatalouden käytäntöjen ylläpitämisestä	147,84	156,37	106 %	372,30	133,84	91 %	86 %	318,67
13. Luonnonhaittakorvaukset	701,82	700,31	100 %	1 667,40	700,31	100 %	100 %	1 667,40
13.1 Korvaus vuoristoalueilla	391,86				410,59	105 %		977,60
13.2 Korvaus muille alueille, joilla on luonnonolosuhteista johtuvia huomattavia rajoitteita	309,96				289,71	93 %		689,80
14. Eläinten hyvinvointi	162,96	167,09	103 %	397,84	154,07	95 %	92 %	366,84

Toimenpiteet	Voimassa oleva maa-seutuohjelman EU:n rahoitusosuus ¹⁾	Sidottu EU:n rahoitusosuus 31.12.2020 ⁴⁾			Maksettu EU:n rahoitusosuus 31.12.2020			
		EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	Osarahoitteinen osuus yhteensä	EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	% sidotusta	Osarahoitteinen osuus yhteensä
16. Yhteistyö ja innovaatiot²⁾⁴⁾, yhteensä	63,00	60,59	96 %	144,26	36,83	58 %	61 %	87,70
16.1 Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)	1,26	1,44	114 %	3,43	0,91	72 %	0 %	2,17
16.2 Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen	16,80	19,11	114 %	45,51	9,76	58 %	51 %	23,23
16.3 Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi	8,82	7,80	88 %	18,58	4,49	51 %	58 %	10,69
16.4 Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistöimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi	8,82	1,75	20 %	4,16	0,90	10 %	52 %	2,15
16.5 Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin	5,04	4,73	94 %	11,27	2,34	47 %	50 %	5,58
16.6 Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla	10,92	2,74	25 %	6,52	1,87	17 %	68 %	4,44
16.9 Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin	4,62	0,39	8 %	0,93	0,30	6 %	76 %	0,71
16.10 Muut	6,72	22,62	337 %	53,87	16,26	242 %	72 %	38,72
19. Leader³⁾, yhteensä	126,00	124,41	99 %	296,20	85,70	68 %	69 %	204,04
19.2 Tuki paikallisen kehittämisstrategian mukaisten toimien toimeenpanoon ⁴⁾	91,14	90,84	100 %	216,30	65,24	72 %	72 %	155,34
19.3 Paikallisen toimintaryhmän yhteistyötöiden valmistelu ja toimeenpano ⁴⁾	9,66	9,17	95 %	21,83	5,87	61 %	64 %	13,97
19.4 Toimintakustannukset ja toiminnan edistäminen	25,20	24,39	97 %	58,08	14,59	58 %	60 %	34,73
20. Tekninen apu, yhteensä	29,40	29,05	99 %	69,17	13,57	46 %	47 %	32,32
20.1 Tuki tekniseen apuun (muu kuin kansallinen maaseutuverkosto)	25,20	24,85	99 %	59,17	11,70	46 %	47 %	27,86
20.2 Tuki kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja toimintaan	4,20	4,20	100 %	10,00	1,87	45 %	45 %	4,46
Kaikki yhteensä	2 359,70	2 377,59	101 %	5 660,94	2 147,35	91 %	90 %	5 112,75

¹⁾ Alustavat määrät toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin, jotka sisältävät 6 %:n suoritusvarauksen. Suoritusvarauksen saamisen edellytyksenä on ohjelma-asiakirjan luvussa 7 esitetyn tuloskehysten tavoitteiden toteutuminen.

²⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 19 milj. €, josta arvioidaan kertyvän pääosa maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen (nyt 70 %) sekä yhteistyön ja innovaatioiden (nyt 22 %) kautta. Vähäinen osa kertyy koulutuksen ja tiedonvälityksen (nyt 7 %) sekä yritysinvestointien (tp:t 4.2 ja 6.4, nyt 1 %) kautta.

³⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 60 milj. €.

⁴⁾ Yritystukien osalta päätöksenteko käynnistyi joulukuussa 2015 ja hanketukien osalta tammikuussa 2016.

5) Sitoumukset vastaavat toteutuneita maksuja.

